

19. HELMIKUUTA 2020

PYÖRÄILY-YSTÄVÄLLISET
MATKAILUPALVELUT -HANKKEEN
LOPPURAPORTTI

VN/3933/2020

RIINA JORASMAA, MATTI HIRVONEN
PYÖRÄILYKUNTIEN VERKOSTO RY

Sisällys

1. Hanke	2
2. Tavoitteet	2
3. Toteutusaikataulu ja jatkoaika.....	2
4. Toimenpiteet ja tulokset	3
4.1. Pyöräily-ystävälliset palvelut -tunnuksen luominen	3
4.2. Kriteerit majoituspalveluille, ravintoloille ja kahviloille	4
4.3. Pilotointi.....	6
4.4. Kriteerit liikenteeseen ja reiteille	11
4.5. Tiedottaminen ja kansainvälistymiseen tähtäävät toimenpiteet	12
4.6. Merkin tarkkailijat / valvojat – Mysteeripyöräilijät.....	13
5. Tärkeimmät yhteistyötahot ja yhteistyö	14
6. Budjetti	17
7. Arvioidut vaikutukset	17
8. Ohjausryhmä	179
9. Esitetyt jatkotoimenpiteet.....	19

1. Hanke

Hanke: Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut, VN/3922/2020

Hakija Pyöräilykuntien verkosto ry Y-tunnus 1938988-8	Hakijan postiosoite Iso Roobertinkatu 3-5 A 22 00120 Helsinki Pankkitili (IBAN-tilinumero) FI 22 80001671 035567
Vastuuhenkilön nimi, tehtävänimike (hakijaorganisaatiosta) Matti Hirvonen, toiminnanjohtaja Puhelinnumero 040 419 4555	Postiosoite Iso Roobertinkatu 3-5 A 22 00120 Helsinki Sähköposti matti.hirvonen@poljin.fi
Hankkeen nimi Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut	Alkuperäinen suunniteltu toteuttamisaika 9.3.-30.9.2020 Myönnetty lisäaika 1.10.-31.12.2020

2. Tavoitteet

Hankehakemuksessa esitettiin hankkeelle seuraavat tavoitteet:

Hankkeen tavoitteena on parantaa pyörämatkailuun liittyvien palveluiden laatua Suomessa ja tehostaa niiden markkinointia. Pidemmän aikavälin tavoitteena on sekä kotimaisten että kansainvälisten pyörämatkailijoiden määrän lisääminen ja sitä kautta pyörämatkailuun kytkeytyvän yritystoiminnan kehittäminen Suomessa. Hankkeessa tuotetaan Pyöräily-ystävälliset palvelut -brändi (Bicycle Tourism Convenience) yhteistyössä matkailupalveluja tarjoavien yritysten ja niitä yhteen linkittävien alueellisten matkailutoimijoiden sekä alan asiantuntijoiden kanssa. Hankkeeseen osallistuvia yrityksiä ja muita matkailupalvelujen tuottajia autetaan uudistumaan ja kansainvälistymään pyörämatkailun osalta sekä palvelujen sisällön kehittämiseen että tuotteiden markkinointiin liittyen.

3. Toteutusaikataulu ja jatkoaika

Hankkeen alkuperäinen, hankesuunnitelmaan kirjattu toteutusaikataulu oli 9.3.-30.9.2020. Hankkeen toteutus oli suunniteltu siten, että Pyöräilykuntien verkoston ja Pyöräiliiton yhteinen "Pyörämatkailukeskuksen perustaminen ja pyörämatkailun koordinointi Suomessa" -hanke saataisiin käyntiin samoihin aikoihin, jolloin Pyörämatkailukeskukseen Pyöräilykuntien verkoston palkkalistoille rekrytoitava asiantuntija pääsisi aloittamaan hankkeessa heti maaliskuussa. Kyseisen hankkeen aloitus kuitenkin viivästyi, ja Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut -hanke käynnistyi Pyöräilykuntien verkosto ry:n toiminnanjohtaja

Matti Hirvosen työnä oman työn ohella. Lisäksi keväällä suunnitelmia muutti voimakkaasti koronapandemia, kun rajoitusten myötä valtaosa suunnitelluista tapaamisista ja matkoista jouduttiin perumaan.

Huolimatta rekrytoinnin viivästyemisestä hankkeen ensimmäiset toimenpiteet saatiin toteutettua keväällä 2020. Erityisen tiivistä yhteistyötä tehtiin Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiössä käynnissä olleen Ketjureaktio -hankkeen kanssa. Työryhmäksi, jolla kriteerejä kehitettiin, muodostui Ketjureaktio -hankkeen projektipäällikkö Matti Moller, Ellare Oy:n toimitusjohtaja Pirjo Räsänen sekä Pyöräilykuntien verkoston Matti Hirvonen. Kansainvälisten esimerkkien analysointi sekä alustavien kriteerien määrittely tehtiin keväällä 2020.

Pyörämatkailukeskuksen rekrytoinnit toteutettiin huhti-toukokokuussa 2020 ja asiantuntijaksi valittu Riina Jorasmaa aloitti työt projektipäällikkönä 15.6.2020. Kesäkuulla hankkeessa edettiin tapaamisten, varsinaisen merkin visuaalisen ilmeen sekä majoituspalvelujen kriteerien ja hakulomakkeen suunnittelulla. Heinäkuussa hankkeessa ei juuri edistytty lomien vuoksi, mutta elokuussa kehitettiin ravintoloille ja kahviloille hakulomake ja pilotointi pääsi käynnistymään.

Kesän jälkeen todettiin tarve lisäajalle hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseksi. Rekrytointien viivästyminen sekä koronapandemia aiheuttivat myös tarvetta tarkastella uudelleen hankkeen toimenpiteitä. Lisäaikaa haettiin ajalle 1.10.-31.12.2020. Samalla esitettiin, että hankkeen tavoitteista jätetään toteutuksesta pois kansainvälistymiseen tähtäviä messutapahtumia ja tavoiteltiin yhteydenpitoa ulkomaisten matkanjärjestäjien sekä incoming-toimistojen kanssa. Painopistettä esitettiin myös siirrettäväksi kotimaanmatkailuun ja matkailualan yritysten tukemiseen pyörämatkailijoiden potentiaalin tavoittamiseksi vilkkaan pyörämatkailukesän jälkeen. Todettiin, että valmista tunnusta on helpompi markkinoida laajemmin ulkomaisille matkanjärjestäjille ja muille yhteistyötahoille, eli vasta sitten, kun pilotointivaihe on ohi ja merkki varsinaisesti saanut jo tunnettuutta ja jalansijaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi 17.9.2020 hakemuksen mukaisesti hankkeelle jatkoaikaa ajalle 1.10.-31.12.2021 päätöksellään VN/3922/2020-TEM-7.

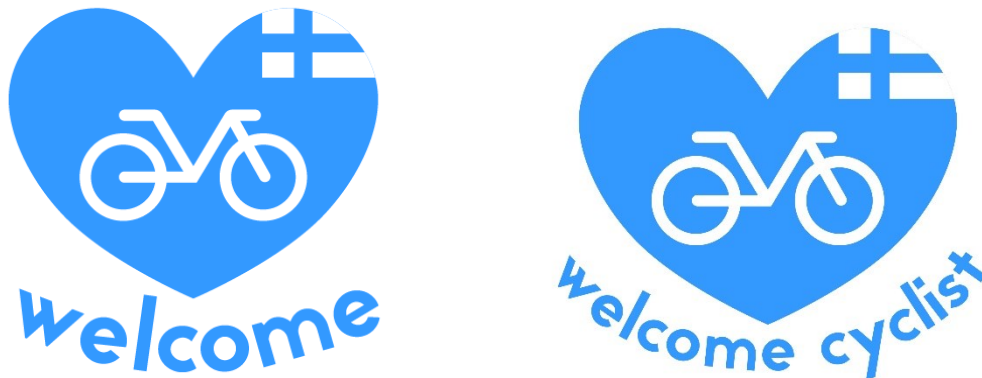
4. Toimenpiteet ja tulokset

4.1. Pyöräily-ystävälliset palvelut -tunnuksen luominen

Pyöräily-ystävälliset palvelut -tunnuksen suunnittelussa pyrittiin yhteisiin periaatteisiin, joita olivat:

- riittävät kriteerit, jotta pyörämatkailijalle syntyy lisäarvoa valinnasta merkin perusteella
- tunnuksen hakemiseen matala kynnyks – ei siis raskas sertifikaatti, eikä maksullisuutta ainakaan pilotointivaiheessa
- tunnus ulkonäöltään helposti tunnistettavissa koko Suomen kattavaksi järjestelmäksi, joka kertoo pyöräily-ystävällisyydestä
- sama tunnus puhuttelee sekä kotimaista että ulkomaista pyörämatkailijaa

Tunnuksen visuaalisen ilmeen suunnittelu sekä hakulomakkeiden taitto tilattiin graafisen suunnittelun toimisto Kilda Oy:stä. Tunnuksen visuaaliseen ilmeeseen haluttiin valkoista ja vaaleansinistä, polkupyörä, suomen lippu sekä teksti, joka toivottaisi pyöräilijän tervetulleeksi. Ensimmäisessä, syksyllä pilotointivaiheessa käytössä olleessa versiossa polkupyörän alla oli kaareva teksti ”welcome”. Myöhemmin sekaannusten välttämiseksi ohjausryhmän 2. kokouksessa päätettiin lisätä merkin tekstiin myös sana ”cyclist”. Tällöin on helpompaa tunnistaa ja selvittää tunnuksen tarkoitus tilanteessa, jossa merkki ei ole vielä tuttu. Tunnuksen kieleksi valittiin englanti, jotta merkki olisi yksiselitteinen myös kansainväliselle asiakkaalle.

Kuva 1. Vasemmalla alkuperäinen, syksyn 2020 pilotointivaiheessa käytetty tunnus, oikealla lopullinen versio.

4.2. Kriteerit majoituspalveluille, ravintoloille ja kahviloille

Hankkeessa luotiin pyöräily-ystävällisen palvelun kriteerit majoituspalveluille sekä ravintoloille ja kahviloille.

Kriteerit ohjeineen näkyvät myös liitteinä 3 ja 4 olevista hakulomakkeista. Kriteereitä määritellessä oleellista oli riittävä palvelutaso, jotta merkki tarjoaa aidosti hyvää palvelua pyöräilijälle, ja pyöräilijän kannattaa valita merkin saanut yritys toisen, vastaavan yrityksen sijaan. Yritysten kannalta tärkeää oli kuitenkin, että merkin saa vähäisellä panostuksella pyöräily-ystävällisiin palveluihin, eikä merkin saaminen vaadi isoja investointeja.

Tärkeimmäksi kriteeriksi todettiin Tervetuloa pyöräilijä -asenne. Kun asiakaspalvelussa ollaan valmiita auttamaan pyöräilijää tämän kohtaamisissa hankalissa tilanteissa, ja pyöräilijä kokee olevansa tervetullut, pulmatilanteisiin löydetään ratkaisut.

Kriteerien ja merkin yhtenä tarkoituksena on ollutkin tuoda esiin sitä, millaisia palveluita pyöräilijät kaipaavat, ja samalla lisätä yrittäjien tietoa sekä kiinnostusta pyöräilijöiden tarpeita kohtaan, jotta he osaisivat varautua niihin.

Majoituspalveluille

Majoituspalveluiden osalta päädyttiin seuraaviin kriteereihin:

- ✓ **Tervetuloa pyöräilijät -asenne.** Pyörämatkailija on tervetullut yritykseesi pyöräilyvaatteissa ja -kengissä väsyneenä ja likaisenakin. Maastopyöräilykohteissa asiakas saattaa olla mutainen, jolloin voit järjestää mahdollisuuden siistiytyä.

Pyörän säilytys ja huolto

- ✓ Pyörille turvallinen pysäköinti- ja säilytyspaikka
- ✓ Pyörän perushuoltotarvikkeet ja tila, jossa kevyt huolto onnistuu
- ✓ Pyörän pesu- tai puhdistuspaikka
- ✓ Teet yhteistyötä pyörähuoltamon kanssa
- ✓ Sähköpyörän akun voi jättää latautumaan turvalliseen paikkaan
- ✓ Pyöräilyvaatteet ja –varusteet saa puhdistettua vähintään juoksevalla vedellä ja ripustettua kuivumaan

Ruokaa ja juomaa

- ✓ Järjestät tarvittaessa aikaisen aamiaisen tai pakkaat sen pyöräilijän mukaan
- ✓ Tarjoat lisämaksusta lounaspaketin mukaan
- ✓ Tarjoat illallista klo 20 saakka tai viestit selkeästi miten pyörämatkailija saa hankittua itselleen ravitsevan iltaruuan
- ✓ Tarjoat nopeasti saatavia ja energiapitoisia välipaloja
- ✓ Juomapullojen täyttö on mahdollista

Viestintä ja informaatio

- ✓ Pidät Tervetuloa pyöräilijä –tunnuksen näkyvillä sekä yrityksessäsi että asiakasviestinnässä
- ✓ Kerrot paikallisista pyöräilyreiteistä ja pyöräily-ystävällisistä palveluista
- ✓ Viestit paikallisista pyöräily-ystävällisistä liikenneyhteyksistä ja kuljetuspalveluista
- ✓ Paikallinen sääennuste on saatavilla
- ✓ Yhteystietosi ja koordinaatit kohteeseen ovat helposti saatavilla
- ✓ Tarjoat ilmaisen WIFI:n.

Ravintoloille

- ✓ **Tervetuloa pyöräilijä –asenne.** Pyörämatkailija on tervetullut yritykseesi, saapui hän sitten auringonpaisteesta tai vesisateesta. Pyöräilijä saattaa kaivata paikkaa, jossa siistiytyä. Täytät tarvittaessa juomapullot raikkaalla vedellä.

Pysäköinti

- ✓ Turvallinen pysäköinti

- ✓ Jalkapumppu
- ✓ Sähköpyörän akun latausmahdollisuus
- ✓ Kypärälle ja repulle koukut / hyllyt

Viestintä

- ✓ Tervetuloa pyöräilijä –tunnus näkyvillä
- ✓ Osaat kertoa paikallisista pyöräilyreiteistä ja pyöräily-ystävällisistä palveluista
- ✓ Osaat tarvittaessa kertoa alueellisista liikenneyhteyksistä ja kuljetuspalveluista
- ✓ Yhteystietosi ja koordinaatit ovat löydettävissä
- ✓ Aukioloajat löytyvät aina ajantasaisesti nettisivuilta
- ✓ Tarjoat ilmaisen WIFI:n
- ✓ Osaat kertoa paikallisista sääolosuhteista

4.3. Pilotointi

Pilotointivaihe käynnistyi varsinaisesti elokuussa, jolloin merkki myönnettiin ensimmäisen kerran sähköisenä. Hankesuunnitelmassa pilotointi oli tarkoitus saada aikaan erityisesti yhteistyöalueilla, joiksi hankesuunnitelmassa oli nimetty seuraavat:

- PyhäNäsi eli Järvien Reitti (Tampereen seutu)
- Etelä-Saimaa (useita reittikokonaisuuksia valittavana, Ketjureaktio-hankkeen toiminta-alue)
- Kouvolan seutu (Reitti: Kouvola, Verla, Repovesi, Mäntyharju)
- Rannikkoreitti (Raasepori, Hanko, Kemiönsaari, Salo)

Syksyn mittaan havaittiin, että pilotointia oli syytä laajentaa muillekin alueille. Vaikka alueet oli valittu pilotointiin siksi, että niillä oli melko kiinteä pyörämatkailureittiin kytkeytyvä yritysverkosto valmiina ja käynnissä oleva pyörämatkailuhanke tai kehittämistyö vauhdissa, alueilla ei kuitenkaan ollut koronapandemian kurittamassa tilanteessa riittävästi pilotointiin innostuvia yrityksiä, jotta saataisiin tarpeeksi laajasti kokemuksia erilaisista yrityksistä ja toimintaympäristöistä. Myös yrittäjän oma motivaatio ja innostus lähteä pilotoimaan tunnusta on tärkeä onnistumisen edellytys ja siksi päädyimme hyväksymään pilottikohteiksi asiasta innostuneita yrityksiä eri puolilta maata.

Pilotointivaiheessa kuitenkin selvisi, että mitä järjestäytyneemmin ja pitkäjänteisemmin reitistöä on kehitetty, sitä helpompi oli myös saada yrityksiä innostumaan pyörämatkailusta. Näissä yrityksissä pyöräilijät tunnustetaan jo valmiiksi yhtenä asiakassegmenttinä, ja yritykset olivat todennäköisesti jo tehneet yhteistyötä pyöräilyreitistön kehittäjätahon kanssa, saaneet markkinointiapua esimerkiksi karttapalveluiden kautta ja havainneet pyöräilijöiden määrän kasvun sen myötä. Tällaisten yritysten oli helppo lähteä mukaan, ja reittejä kehittävä tahot olivat myös heti kiinnostuneita tunnuksesta ja valmiita järjestämään tilaisuuksia, sekä markkinoimaan tunnusta sähköposteissa ja infokirjeissä yrittäjille.

Erityisesti PyhäNäsin eli Järvien reitin varrelta saatiin yrityksiä mukaan pilotointiin hyvin, ja reitistöä ylläpitävältä Ekokumppaneilta saatiin apuja ja vinkkejä yrityksistä, jotka olivat kiinnostuneita hakemaan tunnusta.

Yritysten saaminen pilotointiin sekä merkin tunnetuksi tekeminen oli lopulta se osuus, johon hankkeessa päätettiin panostaa eniten, ja joka vei myös eniten työaikaa. Innostus merkkiin oli pyörämatkailuhankkeiden ja -kehittäjien keskuudessa erittäin suurta, ja pyyntöjä tulla esittelemään merkkiä erilaisiin seminaareihin, webinaareihin, työpajoihin ja työryhmille tuli runsaasti. Tilaisuuksiin pyrittiin osallistumaan mahdollisuuksien mukaan paikan päällä, joskin valtaosa tilaisuuksista järjestettiin etänä.

Osallistujamääriä tilaisuuksiin on vaikea arvioida, sillä valtaosa tilaisuuksista järjestettiin ns. hybridinä, jolloin osa osallistujista oli paikan päällä, osa etäyhteydellä. Tilaisuuksista on myös usein tehty julkisia tallenteita, joiden katsojamäärät ovat toisinaan olleet jopa sadoissa ihmisissä. Voidaan arvioida, että yhteensä tilaisuuksissa tavoitettiin yli 2500 henkilöä. Tervetuloa pyöräilijä -tunnusta esiteltiin hankkeen projektipäällikön tai Pyöräilykuntien verkoston muiden työntekijöiden toimesta seuraavissa tapaamisissa

- 20.8. Turun seutu, pyörämatkailun avainhenkilöt
- 26.8. Ylläs, avainhenkilöt Ylläs Ympärivuotiseksi -hanke
- 10.9. Ketjureaktio-seminaari, Lappeenranta (paikan päällä)
- 11.9. Jyväskylän pyörämatkailuseminaari (paikan päällä)
- 29.9. Loviisan kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 2.10. VeloFinland
- 8.10. Varsinais-Suomen reitistöryhmä
- 13.10. Kestävän liikkumisen verkosto, Väylävirasto, Traficom
- 20.10. Sipoon kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 26.10. Kestävän matkailun seminaari, Kouvola (Vauhtiratas, paikan päällä)
- 28.10. Vauhtia vähähiilisen pyörämatkailun kehittämiseen työpaja, Piikkiö, Varsinais-Suomi (paikan päällä)
- 28.10. Kemiönsaaren kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 30.10. Paraisten kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 2.11. Metsähallitus, yhteistyöpalaveri
- 5.11. Rengastiet, matkailuyrittäjätapaaminen
- 10.11. Rannikkoreitti, tapaaminen, yritykset
- 12.11. Pyörämatkailun mahdollisuudet webinaari, Parkano-Kihniö

- 23.11. Porin kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 24.11. Sastamalan kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 24.11. Visit Festival, Pirkanmaa
- 2.12. Mikkelin kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 17.12. Inarin kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 22.12. Iin kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry

Lisäksi varsinaisen hankeajan päättymisen jälkeen tunnuksen esittelyjä ja myöntämistä on jatkettu. Tammi-maaliskuussa Tervetuloa pyöräilijä -tunnusta on esitelty ja esitellään ainakin seuraavissa tilaisuuksissa:

- 28. 1.2021 STIL pyörämatkailuhankkeen webinaari
- 1.2. Naantalın kuntatapaaminen, Pyöräilykuntien verkosto ry
- 19.2. Suomen Pyöräilynohjaajien maastopyöräilywebinaari
- 24.2. Kävelyn ja pyöräilyn taloudellisten vaikutusten arviointi –webinaari
- 9.3. Coastal Bootcamp –hankkeen aamukahvit
- 12.3. Vihreät matkaketjut, yhteiskehittämistilaisuus

Listattujen tapaamisten lisäksi työ oli paljon yksittäisten pyöräilyhankkeiden työntekijöiden tai kehittäjien kanssa käytävää keskustelua sekä yritysten neuvontaa sähköpostitse ja puhelimitse. Näiden lisäksi tunnusta on epävirallisemmin esitelty tilaisuuksissa eri puolilla Suomea yhteistyökumppanien tai asiasta innostuneiden toimesta. Lisäksi projektipäällikkö Riina Jorasmaa teki elokuussa pyöräretken PyhäNäsin reitistölle ja kävi reitin varrella yhteensä kuudessa majoitus-, ravintola- tai kahvilayrityksessä kertomassa merkistä. Tämän lisäksi työmatkoilla merkistä on kerrottu rittäjille ja muutama yritys on näiden tapaamisten vuoksi hakenut tunnuksen itselleen.

Yhteydenottoja kiinnostuneilta yrityksiltä tuli syksyn aikana paljon. Monen kanssa käytiin vähintään sähköpostikeskustelua joidenkin, hankalaksi koettujen kriteerien täyttämistä. Joissakin tapauksissa joistakin kriteereistä on pystytty joustamaan esimerkiksi yrityksen luonteen vuoksi tai siten, että kriteeri on korvattu vastaavalla palvelulla. Esimerkiksi mökkimajoituksiin ei yleensä liity ruokapalveluja. Kyseisistä kriteereistä haluttiin kuitenkin jollain tasolla pitää kiinni, joten yritys on voinut saada merkin esimerkiksi tarjoamalla yhteistyötä läheisen ravintolan, kahvilan tai catering-yrityksen kanssa, tai esimerkiksi tarjoamalla ruokakassien hakupalvelua lähikaupasta pyöräilijää varten. Tieto palveluista on pitänyt viedä yrityksen verkkosivuille, jotta pyöräilijä tietää, milloin ja mitä palvelua hänen on mahdollista saada majoitusta varatessaan.

Yleisesti voidaan sanoa, että pilotoimaan on lähtenyt laajasti erityyppisiä yrityksiä: yksityisiä hotelleja, B&B -tyyppisiä majataloja, maatilamatkailuyrityksiä ja mökkejä vuokraavia yrityksiä. Kahvilat ja ravintolat ovat usein pienikokoisia ja syrjemässä isoista palvelukeskittymistä. Yrityksistä usein löytyy kytkös joko

pyörämatkailureittiin tai urheiluun ja liikuntaan panostavaan kohteeseen. Erityisesti tunnus on kiinnostanut maaseutuyrityksiä, mikä vahvistaa sitä näkökulmaa, että merkki tukee erityisesti maaseudun yrittäjyyttä ja alueiden profilointia pyörämatkailuun.

Tunnuksesta oltiin yhteydessä syksyn aikana melko laajasti erilaisiin pyörämatkailukohteisiin. Muun muassa Kittilän (Levi), Ylläksen ja Saariselän alueiden kanssa käytiin keskusteluja. Ylläksellä oltiin kehitetty omaa, vastaavaa tunnusta, samoin kuin Raaseporissa. Näistä enemmän kappaleessa 5.

31.12.2020 mennessä merkki oli myönnetty seuraaville majoituspalveluyrityksille:

- Hiitolanjoki B&B, Imatra
- Lomakivi, Iitti
- Luomajärven Hevoskievari, Ikaalinen
- Tuukkalan tila B&B ja Kaidan Kiho Villas, Ristiina, Mikkeli
- Tervalepikon torpat, Sysmä
- Ruovesi Camping & Adventures, Ruovesi
- Kanniston kotieläintila, Alastaro, Loimaa
- Koulutintti Oy, Punkalaidun
- Dream Hotel & Hostel, Tampere
- Hotelli Rinssi-Eversti, Rantasalmi
- Ilolan maatila, Valkeakoski
- Murikanranta, Tampere
- Hotelli Salpa, Luumäki
- Hotelli Rakuuna, Lappeenranta
- SaimaaHoliday Oravi, Oravi, Savonlinna
- Lomakoti Käenkoski, Parkano
- Lauhansarvi luontomatkailukeskus, Isojoki
- Honkahovi hotelli ravintola, Honkajoki
- Kangasjärven leirintäalue, Isojoki
- Hautamäen tupa, Karvia
- SyVilla, Parkano
- Hotelli Radalla, Iitti
- Majatalo Pihlajapuu, Nurmes
- Hotel Haaga, Helsinki
- Linkkumylly, Mäntyharju
- Kokkolan Seurahuone, Kokkola

Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen 31.12. mennessä saaneet ravintolayritykset:

- Näsijärven laivapalvelu Oy: MS Nottbeck, MS Intti, Tampere
- Teiskon viini, Tampere

- Nestorinranta, Puumala
- Cafe Söderlånvik, Kemiönsaari
- Cafe Vinssi, Förby, Salo
- Lauhansarvi luontomatkailukeskus, Isojoki
- Honkahovi hotelli ravintola, Honkajoki
- Kangasjärven leirintäalue, Isojoki

Yhteensä siis yrityksiä saatiin 34 kappaletta syksyn aikana pilotoimaan Tervetuloa pyöräilijä -tunnusta, joista tosin kolme haki tunnusta sekä kahvilalle / ravintolalle ja majoituspalvelulle. Tavoitteena ollutta 40 pilottiyrityksen määrää ei siis aivan saavutettu. Tilannetta kuitenkin vääristää se tosiasia, että tehty työ tunnuksen saamiseksi yrityksiin oli vasta tuottamassa tulosta, joka näkyi kiihtyvänä tahtina hakemusten jättämiseksi vuoden lopulla.

1.1.-25.2.2021 Tervetuloa pyöräilijä -tunnus myönnettiin seuraaville majoituspalveluille:

- Perhon Eräelämykset, Perho
- Visit Seili, Parainen
- Villa Tammikko, Tuusula
- Ylä-Tuuhoson maatila, Ruovesi
- Pitkäjärven vapaa-aikakeskus, Kokemäki
- Hostel Café Koti, Rovaniemi

1.1.-25.2.2021 Tervetuloa pyöräilijä -tunnus myönnettiin seuraaville ravintoloille:

- Cafe Söderlånvik, Kemiönsaari
- Cafe Vinssi, Förby, Salo
- Mattila Farm, Nurmijävi
- Lappeenrannan Upseerikerho, Lappeenranta
- Pitkäjärven vapaa-aikakeskus, Werantaterassi, Kokemäki
- Suomen luontokeskus Haltia, Nuuksio, Espoo
- Ravintola Niinipuu, Puumala
- Ilolan maatila, Valkeakoski
- Villa Volax, Kaarina, Kuusiston saari
- Kahvila Postelli, Kankaanpää

Yhteensä siis 16 yritystä on saanut merkin alkuvuoden aikana. Yritysten kokonaismäärä on siis nyt raportin kirjoitushetkellä 50.

Kun merkki myönnettiin yritykselle, he saivat Welcome Cyclist -logon sähköpostiinsa kahdessa eri tiedostomuodossa, jotta kuva voidaan tulostaa esille sekä upottaa esimerkiksi kuvan päälle nettisivuille tai someen. Kun merkin ulkonäkö oltiin lyöty lukkoon, tilattiin myös tarroja (20cm ikkunaan kiinnitettävä ja tarra-arkki pienempiä) sekä ripustettavia muovisia kylttejä yrityksille.

4.4. Kriteerit liikenteeseen ja reiteille

Hankkeen aikana luotiin alustavat kriteerit myös pyöriä kuljettaville lautoille, laivoille sekä bussiliikenteeseen ja takseille. Kriteerit liittyvät polkupyörän turvalliseen kuljetukseen, informaation saatavuuteen ja ennakkoinformaatioon. Koska kriteerit ovat käytännössä valmiina, hakulomakkeen teko ja yritysten houkuttelu hakemaan on helppo toteuttaa kevään aikana. Odotettavissa on kuitenkin, että yrittäjien kanssa joudutaan käymään keskustelu siitä, millainen kuljetusjärjestelmä todella on polkupyörälle ja mahdollisille tavaroille turvallinen matkan aikana.

Liikenne- ja kuljetuspalvelut (taksit, bussit)

Tervetuloa pyöräilijä -asenne. Pyörämatkailija on tervetullut kyytiin pyöräilyvaatteissa ja -kengissä väsyneenä ja likaisenakin.

Viestintä ja ennakkoinformaatio

- ✓ Tieto pyöränkuljetusmahdollisuudesta ja hinnasta löytyy helposti verkkosivuilta
- ✓ Pyöräpaikan voi varata ennakkoon verkkosivuilta ja sovelluksista
- ✓ Pidät Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen näkyvillä asiakasviestinnässä.

Pyörän kuljettaminen

Minimitasolla sinulla on:

- ✓ pyöränkuljetusteline tai vastaava ratkaisu (mikä):

Vinkki: Voit hankkia hyvän pyöräpumpun asiakkaiden käyttöön

Vinkki takseille: Istuinsuojan avulla pidät autosi siistinä, vaikka kyytiin nousisi kurainenkin pyöräilijä.

Laiva tai lautta

- ✓ Tervetuloa pyöräilijä -asenne
- ✓ Pyörät kiinnitetään niin, että ne eivät vaurioidu kuljetuksen aikana
- ✓ Jalkapumppu

Junat

Junille, käytännössä VR:lle, kriteereitä pohdittiin myös. Tieto siitä, että pyöräilijät ovat tyytymättömiä junien pyöräkuljetuskapasiteettiin ja että pyörien nykyisiä kuljetusjärjestelmiä erityisesti Pendolinoissa pidetään vahingollisina polkupyörille, aiheutti kuitenkin pohdintaa siitä, millaisessa tilanteessa VR:lle tunnuksen voisi myöntää. VR:n kanssa on kuitenkin tehty yhteistyötä, ja tiedossa on, että VR on vähitellen parantamassa pyörien kuljetuskapasiteettia sekä kiinnitysjärjestelmiä. Muutos on hidasta ja edellyttää muutoksia kalustossa. Pyöräilykuntien verkosto ja Pyöräliitto sekä sitä kautta Pyörämatkailukeskus ovat mukana ohjaamassa ja neuvomassa muutoksissa. VR:lle on mahdollista myöntää tunnus esimerkiksi tietyille junatyypille, kun palvelut on saatu pyöräilijöitä tyydyttävälle tasolle kyseisen junatyypin osalta.

Alustavat kriteerit junille liittyvät informaation saatavuuteen, pyöräpaikan varausmahdollisuuteen, pyörien turvalliseen kuljettamiseen, ja pyörälaukkujen säilyttämiseen turvallisesti junamatkan aikana. Kriteereitä tullaan vielä täsmentämään.

Kriteerit reiteille

Yhtenä toimenpiteenä hankesuunnitelmassa esitettiin kriteerien laatiminen pyörämatkailureiteille. Aivan alustavia kriteerejä hahmoteltiin ja reittien laatukriteerejä pohdittiin kesän ja syksyn aikana laajasti. Muun muassa reittimerkinnot, reitin turvallisuus, reitin virallisuus (luvat, sopimukset ja niiden kesto), reitin markkinointi ja reitin varren yritysten pyöräily-ystävyyttä, eli Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen saaneiden yritysten määrä pohditettiin. Hankkeen edetessä todettiin kuitenkin, että tämän hankkeen puitteissa on mahdollista luoda kriteerejä, jotka voisivat olla kaikkia pyörämatkailureittejä koskevia. Reittien arviointiin on olemassa työkaluja, joita voitaisiin hyödyntää, mutta harva pyörämatkailureitti Suomessa voisi saada merkin näiden kriteerien puitteissa. Alustavat kriteerit ovat kuitenkin hyödynnettävissä. Yksi ajatus on pohtia jatkohankkeessa, voisiko pyörämatkailureitin ylläpitäjätaho mainostaa reitin varren Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen saaneita yrityksiä esimerkiksi erillisen ”yhteistyössä Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen kanssa” / ”in association with Welcome Cyclist Finland” -tunnuksen kautta, ja voisiko se toimia esimerkiksi välivaiheena varsinaisen tunnuksen hankkimiseksi.

4.5. Tiedottaminen ja kansainvälistymiseen tähtäävät toimenpiteet

Tunnuksesta tiedottamiseksi laadittiin ensin nettisivut www.poljin.fi -sivuille, jolla julkaistiin luettelo tunnuksen saaneista yrityksistä. Myöhemmin tunnuksen sivut siirrettiin Pyöräilykuntien verkoston uudelle kampanjasivulle <https://pyorailyvuosi.fi/tervetuloa-pyorailija-tunnus/>. Yritysten listaa on ylläpidetty sivuilla. Tämän lisäksi tunnuksesta on tiedotettu useaan otteeseen eri vaiheissaan Pyörämatkailukeskuksen Facebook -sivuilla, Pyöräilykuntien verkoston somessa, Kilometrikisan (Pyöräilykuntien verkoston laaja kampanja, jossa rekisteröityneinä osallistujina yli 50 000 pyöräilijää) facebookissa sekä instagramissa. Tavoite on myös, että kevään aikana Pyörämatkailukeskuksen uudet pyörämatkailun sisäänheitonnettisivut tulevat sisältämään Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen lopulliset verkkosivut siten, että myös kyseisille sivuille rakennettavaan karttapalveluun saadaan tunnuksen saaneet yritykset. Tällöin ne näkyvät karttapalvelussa pyörämatkailureittien varrella, mikä tekee yritysten löytämisen pyörämatkailijalle aidosti helpoksi.

Pyöräilykuntien verkoston Poljin-lehden lokakuun numerossa ilmestyi pitkä juttu merkistä valokuvineen. https://issuu.com/mattihirvonen/docs/poljin_2-2020_issuu. Juttua jaettiin ahkerasti loppusyksyn aikana, kun tunnusta markkinoitiin yrityksille.

Visit Finland julkaisi suomenkielisen tiedotteen Tervetuloa pyöräilijä-merkistä uutiskirjeessään. Uutiskirjeellä on tilaajia 5303 henkilöä ja uutiskirjeestä juttua klikattiin 132 uniikkia klikkausta, yhteensä 202 klikkausta. Visit Finlandin verkkosivuilla tiedotetta on käyty katsomassa 935 kertaa.

Englanninkielisen tiedotteen Welcome Cyclist -tunnuksen lanseerauksesta Visit Finland julkaisi joulun jälkeen, kun pilotointivaihe oli saatu päätökseen. Tiedote jaettiin Visit Finlandin kohdemarkkinoille niin b2b kuin b2c –verkostoille: Saksa (DACH), UK, Ranska, Espanja, Italia, Venäjä, USA, Kiina, Japani, Korea, Intia ja UAE.

Yhtenä hankkeen tavoitteena oli yritysten kannustaminen kansainvälistymiseen tunnuksen myötä. Tätä oli tarkoitus tehdä myös muun muassa esittelemällä tunnusta kansainvälisillä messuilla, sekä incoming-toimistojen ja ulkomaisten matkanjärjestäjien kontaktoinnilla. Painopistettä kuitenkin koronapandemian myötä ja ohjausryhmän ohjauksella siirrettiin selkeästi suomalaisille matkailumarkkinoille, mikä oli perusteltua siksin, että vasta laajempi yritysten verkosto kiinnostaa kansainvälisesti matkanjärjestäjiä ja muita pyörämatkailun tahoja.

Hankkeessa selvitettiin pyöräilypalveluita tarjoavien incoming-toimistojen kiinnostusta tunnukseseen. Vastauksia yhteydenottoihin tuli harvakseltaan. Yhteistyötä on kuitenkin tarkoitus tehdä kevään aikana lisää ja selvittää konkreettisia hyötyjä tunnuksen hyödyntämisestä incoming-toimistojen työssä.

4.6. Merkin tarkkailijat / valvojat – Mysteeripyöräilijät

Hankesuunnitelmassa esitettiin Tervetuloa pyöräilijä -tunnukselle valvojen tai tarkkailijoiden kouluttamista seuraamaan tunnuksen kriteerien täyttymistä. Ajatusta jalostettiin siten, että tähdättiin enemmänkin sparraaviin ja neuvoja antaviin, positiivisiin tarkkailijoihin, jotka käyvät tarkistamassa kriteerit etukäteen saapumisestaan kertomatta, ja voivat käyntinsä aikana antaa yrityksille vinkkejä ja ohjeita pyöräilijöiden huomioimisesta paremmin asiakaspalvelussa ja kriteerien toteuttamisesta mahdollisimman pyöräilijäystävällisesti. Valvojan sijaan päädyttiin käyttämään nimitystä mysteeripyöräilijä, joka johdettiin mysteerishopperi -sanasta.

Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Ketjureaktio -hankkeen projektipäällikön, Matti Mollerin kanssa. Infotilaisuus pidettiin 17.12.2020 klo 17. Tilaisuudesta ilmoitettiin ainoastaan Pyörämatkailukeskuksen facebook -sivuilla sekä Pyöräilykuntien verkoston / Kilometrikisan facebook -sivuilla, ja se keräsi muutamassa päivässä 32 ilmoittautumista. Koska tavoitteena hankesuunnitelmassa oli 15 mysteeripyöräilijää, ja tilaisuus haluttiin pitää vapaamuotoisena ja keskustelevana, tilaisuutta ei mainostettu laajemmin. Osallistujia oli

lopulta 19. Tilaisuus pidettiin etänä Google Meet -alustalla, ja tunnus herätti paljon kiinnostusta. Osallistujat eivät lähtökohtaisesti olleet tuttuja muista yhteyksistä, vaan selvästi asiasta kiinnostuneita pyöräilijöitä. Tunnus herätti siis mukavasti kiinnostusta pyöräilevien ihmisten keskuudessa.

Mysteeripyöräilijätoiminnan toteuttamiseksi ja vapaaehtoisten innostamiseksi luvattiin 20 ensimmäiselle mysteeripyöräilijälle, eli varsinaisesti yrityskäynnin tehneelle henkilölle pieni lahjakortti urheiluliikkeeseen. Hankkeessa ostettiin siis 20 kappaletta 20 euron lahjakorttia Intersportiin.

Mysteeripyöräilijätilaisuuksia on tarkoitus pitää myös keväällä, ja yrityksiä tullaan kiertämään eniten kesällä.

5. Tärkeimmät yhteistyötahot ja yhteistyö

Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut -hankkeessa yhteistyötä tehtiin laajasti erilaisten tahojen kanssa. Tunnuksen kehittämiseen osallistuivat erityisesti Ketjureaktio -hankkeen projektipäällikkö Matti Moller sekä Ellare Oy:n toimitusjohtaja Pirjo Räsänen asiantuntijana. He osallistuivat merkin ulkonäön suunnitteluun, kriteerien laadintaan, vastaavien merkkijärjestelmien tutkimiseen sekä merkin markkinointiin yrityksille.

Visit Finlandin Virpi Aittokosken kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä ja käytiin useita keskusteluja hankkeesta, merkistä ja sen markkinoinnista. Visit Finland julkaisi aiheesta suomenkielisen sekä englanninkielisen tiedotteen.

Pilottialueilta saatiin paljon arvokasta apua. PyhäNäsin, eli Järvien reitin ylläpitäjätaho, Ekokumppaneiden Hanna Eronen sekä Olli Vakkala innostuivat tunnuksesta ja sen mahdollisuuksista. PyhäNäsin alueen yrittäjille lähti sähköpostitiedote asiasta, ja alueelta tuli useita yhteydenottoja. Lisäksi Riina Jorasmaa on ollut mukana useissa erilaisissa tilaisuuksissa alueella Ekokumppaneiden kutsumana kertomassa tunnuksesta ja sen hakemisesta.

Rannikkoreitin alueen yrityksille pidettiin myös infotilaisuus. Kouvolan seudulla tehtiin yhteistyötä Luontomatkailun vauhtiratas-hankkeen kanssa, yhteyshenkilönä toiminut asiantuntija ja projektipäällikkö Petri Kulha toimitti yrittäjien yhteystietoja ja kutsui Pyörämatkailukeskuksen puhujiksi Kouvolaan 26.10. Kestävän matkailun seminaariin. Tilaisuudessa esiteltiin tunnusta, ja yrittäjistä osa haki myöhemmin tunnusta pilottikäyttöön.

Saariston rengastien aluetta ei ollut suunniteltu hankesuunnitelmassa pilottialueeksi, mutta yhteistyötä tehtiin erityisesti Paraisten Niina Aitamurron kanssa, joka osin vastaa Saariston rengastien ja Pienen rengastien reiteistä ja niiden markkinoinnista. Hänen avullaan järjestyi muutama esiintyminen yrittäjätapaamisiin ja mukavasti kiinnostuneita yrityksiä.

Saariselkä kansainväliseksi maastopyöräilyhankkeeksi -hankkeen kanssa viriteltiin yhteistyötä syksyllä, mutta hankkeessa vaihtui syksyllä projektipäällikkö, minkä johdosta hankkeessa järjestetyt työpajat järjestettiin lopulta toisin, kuin alun perin oli suunniteltu, ja merkin esittely jäi pois. Myös Kittilän alueen kanssa käytiin keskusteluja merkin esittelystä, mutta mahdollinen esittely siirtyi keväeseen.

Varsinais-Suomen alueella BikeMenu -esiselvityshankkeen Jouko Parviaisen avulla Tervetuloa pyöräilijä -tunnusta päästiin esittelemään 28.10. Vauhtia vähähiilisen pyörämatkailun kehittämiseen -työpajaan. Metsähallituksen Leena Yli-Piiparin kanssa käytiin keskusteluja yhteistyöstä, ja Etelä-Suomen luontopalveluista saatiin myös muutama kiinnostunut luontokeskuksen kahvilayrittäjä innostumaan tunnuksen hakemisesta.

Suoma ry:n Hannu Komun kanssa käytiin myös keskusteluja Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksesta. Sovittiin, että tunnusta tuodaan esille 100 syytä matkaillla Suomessa -kampanjan yhteydessä kesällä 2021. Laajempaa markkinointia tunnukselle kuitenkin lupailtiin vasta, kun merkin saaneita yrityksiä on merkittävä määrä, esimerkiksi yli 100 kappaletta. Suoma ry:n jäsenmatkailuorganisaatioille ja yhteistyöjäsenille lähetetään kevään aikana tiedote tunnuksesta.

Ylläs

Ylläksen alueella käynnissä oleva Ylläs ympärivuotiseksi -hanke on kehittänyt edellisvuoden aikana omat pyöräily-ystävällisyyden kriteerinsä ja luonut Bike Friendly Ylläs -konseptin. Hankkeen työntekijöiden, Joel Kauppisen sekä Heli Laukkasen, kanssa käytiin hyviä keskusteluja tunnuksista, niiden kriteereistä ja kriteerien perusteluista sekä käytännöistä. Todettiin, että joiltakin osin kriteerit ovat erilaiset, lähinnä johtuen siitä, että Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen kriteerit on laadittu ajatellen kaikkia vapaa-ajan pyöräilijöitä, ja Bike Friendly Ylläs -tunnuksen ajatellen nimenomaan maastopyöräilyä ja sopeuttaen kriteerit maastopyöräilykohteeseen. Käytännössä kriteerit ovat kuitenkin niin hyvin synkronissa, että myös Tervetuloa pyöräilijä- tunnus voitaisiin myöntää näille yrityksille. Ylläs on kuitenkin halunnut pitää oman tunnuksensa, sillä se vastaa paremmin heidän tarpeisiinsa ja on myös Ylläksen ilmeen mukainen. Ylläs Ympärivuotiseksi -hankkeessa toimivat henkilöt ovat myös vaihtuneet ja uuden henkilön kanssa on tarkoitus jatkaa yhteistyötä keväällä, kun hänet saadaan hankkeeseen rekrytoitua.

Ylläksen Bike Friendly -merkin kuvaus sekä merkin saaneet yritykset:

BIKE FRIENDLY YLLÄS

Ylläs ympärivuotiseksi -hankkeessa määriteltiin ja kehitettiin Bike Friendly Ylläs -konsepti pyöräilijäystävällisten palvelujen esille tuomiseen. Bike Friendly -kriteerit täyttävä yritys voi saada Bike Friendly -statuksen ja oikeuden käyttää Bike Friendly -tunnusta markkinoinnissaan. Konseptia voidaan kehittää palveluiden ja maastopyöräilylajin kehittämisen mukaan. Tällä haavaa Bike Friendly Ylläs -status tulee vastaamaan valtakunnallisia Bike Friendly kriteereitä, joiden pilotointi on menossa tänä kesänä perustetun Pyörämatkailukeskuksen toimesta. Bike Friendly Ylläs konseptia hallinnoi Ylläs ympärivuotiseksi -hanke/Ylläksen matkailuyhdistys ry.

<https://www.yllas.fi/media/yllas-ymparivuotiseksi/pdf/bike-friendly-yllas-kriteerit.pdf>

Ylläksen Bike Friendly -merkin saaneet yritykset:

- *Hidden Trails Lapland*
- *Hill Ski Rent Ylläs*
- *Jemes Sport*
- *Kotamaja*
- *Kuerkievari*
- *Lapland Hotels Saaga*
- *Lodge 67*
- *Luontokeskus Kellokas*
- *Selvä Pyy*
- *Sport Corner Ylläs*
- *Sport Resort Ylläs*
- *Velhonkota*

Raasepori

Raaseporin kaupunki on myös lanseerannut vastaavan pyöräily-ystävällisyydestä kertovan merkin nimellä Bicycle Friendly Raasepori. Hankkeen käynnistyttyä Raaseporin kanssa ehdittiin tehdä sen verran yhteistyötä keväällä 2020 ennen merkin lanseerausta, että Raaseporin merkin kriteerit ovat synkronissa valtakunnallisen Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen kanssa. Myös Raaseporin merkin julkistaneessa tiedotteessa mainittiin yhteistyö valtakunnallisen tunnuksen kanssa.

Raaseporin kriteerit ovat samat kaikille yrityksille riippumatta siitä, millaisia palveluja ne tarjoavat. Täten kriteeristö on kevyempi kuin Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksella. Yrityksiä, jotka ovat saaneet merkin Raaseporissa, on kaksitoista. Raaseporin kaupungin matkailupäällikkö Ville Vuorelman kanssa on keskusteltu siitä, kuinka jatkossa Tervetuloa pyöräilijä -tunnusta markkinoitaisiin alueella ensisijaisesti sen sijaan, että Raaseporin merkkiä laajennettaisiin koskemaan isompaa aluetta. Keskustelut ja yhteistyö jatkuvat.

Raaseporin merkin kuvaus ja merkin saaneet yritykset:

*Pyörämatkailu on nouseva trendi ja siihen on panostettu paljon viime aikoina täällä meillä. Siksi Raasepori lanseeraa tälle kesälle **Bicycle Friendly** -leiman, jonka kaikki yritykset, organisaatiot ja myös yksityiset henkilöt voivat ottaa käyttöönsä viestittääkseen pyöräilijöille, että he ovat tervetulleita ja näyttääkseen, että kohderyhmän tarpeet on huomioitu. Konsepti on hyvän yhteistyön tulosta Raaseporin kaupungin, Fiskars Villagen ja Flowriders ry:n kanssa. <https://www.visitraseborg.com/fi/bicycle-friendly-leima/>*

Raaseporin Bicycle Friendly -merkin saaneet yritykset:

- *Rakennusapteekki, Billnäs*
- *Calliola kokous- ja tapahtumahotelli, Snappertuna*
- *Villa Kosthåll, Skogby*
- *Bunkkerimuseo Irma, Harparskog*
- *Dönsby B&B, Karjaa*

- *Galleria Elverket, Tammisaari*
- *Raaseporin museo, Tammisaari*
- *Ravintola Santa Fe, Tammisaari*
- *Wi-Box Bakery & Kitchen, Tammisaari*
- *Cafe Bar Pesula, Fiskars*
- *Flowriders, Fiskars*
- *Villa Christine, Tenhola*

6. Budjetti

Hankkeen tuloslaskelma ja budjetti ovat liitteenä 1. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 33 500 € ja siinä pysyttiin. Työ- ja elinkeinoministeriön valtionavustus hankkeelle oli 25 000 € (75 %) ja Pyöräilykuntien verkoston omarahoitussuus 8 500 € (25 %). Hankkeen toteutuneet kustannukset olivat 33.694,80 €. Toteutunut henkilöstökulujen osuus oli budjetoitua suurempi johtuen hankkeen kolmen kuukauden jatkoajasta. Vastaavasti ostopalvelujen ja matkakulujen osuus jäi budjetoitua pienemmäksi markkinointi- ja messutapahtumien peruuntumisen sekä matkustusrajoitusten takia johtuen koronapandemiasta.

7. Arvioidut vaikutukset

Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut -hankkeessa tavoiteltiin pyörämatkailuun liittyvien palveluiden laadun parantamista Suomessa sekä niiden markkinoinnin tehostamista. Hankkeeseen osallistuvia yrityksiä ja muita matkailupalvelujen tuottajia oli tavoite auttaa uudistumaan ja kansainvälistymään pyörämatkailun osalta sekä palvelujen kehittämiseen että tuotteiden markkinointiin liittyen.

Hankkeen tavoitteet saavutettiin hyvin lukuun ottamatta kansainvälistymiseen liittyviä tavoitteita. Hankkeella ja siinä luodulla tunnuksella voi sanoa olleen erittäin positiivinen vastaanotto. Jo pelkästään se, että Suomessa on samanaikaisesti ollut käynnissä kaksi alueellista hanketta vastaavanlaisen tunnusjärjestelmän luomiseksi, kertoo tarpeesta saada tämän tyyppistä palvelua pyöräilijöille. Tarve on selvästi ollut myös tiedon jakamisesta yrityksille pyörämatkailijoiden kaipaamista palveluista. Hankesuunnitelmassa esitetty tavoite siitä, että pyritään kevyeen ja mahdollisimman helposti lähestyttävään järjestelmään raskaan sertifikaatin sijaan, on ollut hankkeessa selvästi yksi menestyksen avaimista.

Yritysten saama hyöty merkistä ei jää hankkeen aikaiseksi ja konkretisoituu tarkemmin lähitulevaisuudessa. Tunnus näkyy jo nettisivuilla ja moni yritys on myös nostanut pyöräilijöille tarjoamiaan palveluja paremmin nettisivuillaan esiin. Erityisesti maaseudulla ja pyörämatkailureitin varrella tunnuksen saaneilla yrityksillä tulee jatkossa olemaan tulevaisuudessa merkitystä. Tunnuksen saaneet yritykset ovat saaneet näkyvyyttä somekanavissa ja erilaisissa tapahtumissa merkin kautta. Erityisesti Pyörämatkailukeskuksen tulevat nettisivut avaavat uusia mahdollisuuksia yrityksille, kun suunniteltuun karttapalveluun saadaan sekä pyörämatkailukohteet ja -reitit, että tunnuksen saaneet yritykset näkyviin. Tällöin asiakkailta on aito mahdollisuus suunnitella reittiä katsoen, mitkä yrityksistä ovat saaneet merkin, ja suunnitella reittivalintojaan sen perusteella.

Ulkomaille näkyvyyttä syntyy myös, kun Pyörämatkailukeskuksen nettisivut saadaan toteutettua eri kielillä. Visit Finlandin kanssa jatkuvan yhteistyön kautta saadaan ulkomaille myös näkyvyyttä, sekä muun muassa Outdoor Active -ulkoiluportaalin myötä. Outdoor Active on erityisesti Keski-Euroopassa paljon käytössä oleva palvelu, josta saatiin jo myönteinen vastaus Suomen Welcome Cyclist -tunnuksen lisäämiseksi palveluun. Tällä hetkellä selvitetään, kuinka Welcome Cyclist -tunnus saadaan portaaliin, sillä tapoja on useita.

Pyöräilijää ei välttämättä ole asiakkaana tunnistettu yrityksessä omaksi asiakastyypikseen, jota tarvitsisi huomioida erityisin palveluin. Tunnuksen myötä yritys tunnistaa pyörämatkailijan tarpeet, jolloin yritys pystyy profiloimaan pyörämatkailijoista oman asiakassegmenttinsä. Pyöräilijöille voidaan siis suunnitella lisää pyöräilijän palveluita, ja asiakkaiden puhuttelemisen sekä palveluiden markkinointi onnistuu paremmin. Tästä hyötyä syntyy myös yleisesti pyörämatkailulle: kun asiakassegmentti on selkeästi tarpeineen tunnistettu, matkailualalla voidaan ottaa paremmin pyöräilijät huomioon.

Yritysten hyöty syntyy myös yhteistyöverkostosta, jota on rakennettu hankkeen ainaka. Kun yritykset tietävät ja tuntevat erityisesti lähellä olevia pyöräily-ystävällisiä palveluja, yhteistyön mahdollisuuksia syntyy. Yhtenä edellytyksenä kriteeristöissä onkin ollut lähialueen pyöräily-ystävällisten palvelujen tunteminen siten, että niitä osataan suositella asiakkaalle.

Yritysten verkostosta hyötyvät myös muun muassa kunnat ja reittikehittäjät, jotka investoivat pyöräreittien kehittämiseen, hallinnoivat pyörämatkailuhankkeita tai toteuttavat esimerkiksi maastopyöräreittejä. Tunnuksen saanut yritys on todennäköisemmin sitoutuneempi pyörämatkailun kehittämiseen ja valmiimpi esimerkiksi pyörämatkailutuotteiden paketoimiseen, pyöräilytapahtumien tai -kampanjoihin osallistumiseen ja ylipäättään alueensa pyöräilymahdollisuuksien markkinoimiseen. Pyöräilyn investoinneille ja panostuksille saadaan siten parempaa katetta. Myös tilanteissa, joissa vaikkapa reitistöä on kehitetty hankkeella, reitistön jatkokehittämiseen ja ylläpitoon on paremmat mahdollisuudet, mitä useampi yrittäjä kokee saavansa siitä lisäarvoa, ja on siten kiinnostuneempi panostamaan omia resurssejaan reitistöön tai pyörämatkailukohteeseen.

Pyörämatkailusta innostuneille ihmisille tunnus tulee tarjoamaan aidosti astetta laadukkaampia palveluja. Kesän ja syksyn ajalta on hankala arvioida, kuinka paljon varsinaista arvoa tunnuksella on koettu olevan, sillä yritykset pääsivät pilotointivaiheeseen vasta pyörämatkailun kesäkauden päätyttyä. Jo nyt voidaan kuitenkin arvioida, että jos viidenkymmenen yrityksen joukosta melko suuri osa on jo täyttänyt kriteerit aiemmin, tunnus lisää heidän tarjoamiensa palveluiden näkyvyyttä. Osa on joutunut tekemään pieniä muutoksia ja investointeja täyttääkseen kriteerit. Näiden yritysten osalta asiakkaalle tarjottavat palvelut ovat siis jo parantuneet. Tunnuksen saama vastaanotto pyöräilijöiden keskuudessa on ollut yksinomaan positiivista, mikä on leimannut keskusteluja kautta linjan.

Yksi isoimpia asioita, joita pyörämatkailija suunnitellessaan reittiä kaipaa, ovat helpot, hyvin suunnitellut pyöräilyreitit ja niiden varrella tarjottavat palvelut. Muun muassa Ellare oy:n syksyllä 2020 tekemän Pyörämatkailututkimuksen mukaan pyöräilijöistä 52 % kokee pyöräily-ystävälliset palvelut tärkeinä itselleen. Pyöräilijöistä 46 % koki olevansa enemmän nautiskelijoita kuin haasteita hakevia. Iso osa pyöräilijöistä siis

etsii helppoja, hyviä, laadukkaita palveluita matkansa varrelle. Tähän haasteeseen Tervetuloa pyöräilijä -tunnus vastaa hyvin.

Keväällä 2020 hankkeen käynnistymisen aikoihin pahimmillaan olleet koronapandemiaan liittyvät rajoitukset estivät ulkomaiset messutapahtumat, joissa merkkiä oltiin suunniteltu esiteltävän. Todennäköisesti tunnuksen esitleminen messutapahtumissa on kuitenkin tehokkaampaa vasta, kun merkin saaneita yrityksiä on runsaammin ja se tunnetaan kotimaassa laajasti.

Pyörämatkailu oli kuitenkin kotimaassa pandemian vuoksi yksi ajankohdan harvoja positiivisia ilmiöitä matkailun saralla. Turvalliseksi koettu, liikunnallisuuden ja ekologisuuden yhdistävä matkailun muoto nousi merkittävästi niin näkyvyydessä kuin pyörämatkailijoiden määrässä. Edelliskesän jälkeen pyörämatkailu on nousemassa todennäköisesti myös kesällä 2021 uusiin ennätyksiin eri puolilla Suomea. Pyörämatkailijoiden määrä kasvaa, joten kasvaa myös palveluja kaipaavien ihmisten määrä – ja Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen saaneilla yrityksillä on mahdollisuus nostaa esiin palveluitaan uudella tavalla. Pyöräilykuntien verkosto sekä Pyörämatkailukeskus on jo tekemässä merkittäviä toimenpiteitä tunnuksen esille saattamiseksi. Esimerkiksi toukokuun Pyöräilyviikon teemaksi on valittu ”Tervetuloa pyöräilijä.” Viikon aikana tunnus saa siis laajamittaista näkyvyyttä, sillä pyöräilyviikkoa vietetään eri puolilla Suomea tällä teemalla erilaisine tapahtumineen ja kampanjoineen.

Kampanjoinnilla sekä tunnuksen saamalla näkyvyydellä, paremmilla palveluilla sekä asiakastyytyvyydellä tulee pitkällä aikavälillä olemaan todennäköisesti merkitystä myös pyörämatkailijoiden määrän kasvussa.

8. Ohjausryhmä

Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut -hankkeen ohjausryhmä kokoontui kahdesti: ensimmäinen kokous pidettiin 13.8. Pyöräilykuntien verkoston toimiston (Polkimo) tiloissa Helsingissä ja toinen pidettiin etänä 19.11.2020. Ohjausryhmään kuuluivat:

Virpi Aittokoski (pj.), Visit Finland (tilaisuudessa myös Työ- ja elinkeinoministeriön edustajana)

Matti Hirvonen, Pyöräilykuntien verkosto ry

Piritta Keto, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Pyöräilykuntien verkoston hallitus

Matti Moller, Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö / Ketjureaktio -hanke

Pirjo Räsänen, Ellare Oy

Riina Jorasmaa (siht.), Pyöräilykuntien verkosto ry

Työ- ja elinkeinoministeriöstä ohjausryhmään pyydettiin Sanna Kyyrä, mutta hän totesi Visit Finlandin edustuksen olevan riittävä tämän kokoisessa hankkeessa.

9. Esitetyt jatkotoimenpiteet

Pyöräily-ystävälliset matkailupalvelut -hankkeelle on alustavasti haettu jatkorahoitusta työ- ja elinkeinoministeriöltä. Työ- ja elinkeinoministeriö on osoittanut Pyöräilykuntien verkostolle haettavaksi enintään 30 000 euroa valtion vuoden 2021 talousarviosta jatkohankkeeseen.

Jatkohankkeessa tavoitteena on laajentaa kriteeristöä ja tunnuksen käyttöä suomalaisille matkanjärjestäjille, pyörävuokraamoille, pyörähuoltoon ja tietyille matkailukohteille, kuten luontokeskukset, museot ja muut kulttuurikohteet. Myös isot valtakunnalliset ja pyörämatkailun kannalta oleelliset liikennetoimijat, kuten Matkahuolto ja VR-yhtymä tarvitsevat ensimmäisen hankevuoden perusteella omaa räätälöityä kriteeristöä ja tukea palveluidensa kehittämisessä pyöräily-ystävälliseksi.

Jatkohankkeen aikana Welcome cyclist -tunnukselle luodaan omat nettisivut Pyörämatkailukeskuksen keväällä 2021 valmistuvien Suomen pyörämatkailun sisäänheittosivujen yhteyteen, jossa asiakkaat löytävät tunnuksen saaneet yritykset myös karttapalvelusta ja yritykset hyötyvät yhteisnäkyvyydestä. Jatkohankkeessa tuotetaan yrityksille eri palveluiden kriteereistä ruotsinkieliset versiot sekä nettisivuille aineisto englanniksi ja ruotsiksi.

Lisäksi toteutetaan toimenpiteitä, jotka koronapandemian vuoksi jouduttiin vuoden 2020 hankkeessa jättämään vähemmälle huomiolle, kuten yritysten kansainvälistymisen vahvistaminen törmäyttämällä matkanjärjestäjiä ja Suomen pyörämatkailun toimijoita. Hankkeessa etsitään myös muita tapoja tuoda näkyvyyttä tunnuksen saaneille yrityksille: tunnuksen saaminen näkyville myös olemassa oleviin suosituimpiin pyörämatkailualustoihin, kuten outdooractive.com. Lisäksi kehitetään merkin seurannan ja vaikutusten arvioinnin välineitä. Yhteistyötä tehdään muun muassa Visit Finlandin ja Suoma ry:n kanssa.

Pyöräilykuntien verkosto ja Pyörämatkailukeskus jatkavat tunnuksen myöntämistä yrityksille sekä merkin kehittämistä.

Lisätietoja

Hankkeen toteutuksesta ja raportin laadinnasta vastasivat Pyöräilykuntien verkosto ry:ssä seuraavat henkilöt:

Riina Jorasmaa
projektipäällikkö

050 550 3115
riina.jorasmaa@pyoramatakailukeskus.fi

Matti Hirvonen
toiminnanjohtaja

040 419 4555
matti.hirvonen@poljin.fi

Liitteet

- 1) Hankkeen budjetti, tuloslaskelma ja pääkirja
- 2) Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen hakulomake majoituspalveluille
- 3) Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen hakulomake ravintoloille ja kahviloille
- 4) Welcome Cyclist -kyltit ja tarrat yrityksille